

ОБОРОТНІ АКТИВИ ПІДПРИЄМСТВА: ФОРМУВАННЯ ТА АНАЛІТИЧНІ ПІДХОДИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ

Ємець В.В.

магістрант ОП «Фінанси, банківська справа та страхування»
Сумський національний аграрний університет, Україна

Жмайлов В.М.

канд. екон. наук, професор, професор кафедри маркетингу та логістики
Сумський національний аграрний університет, Україна

Відомо, що результати діяльності будь якого підприємства залежать від наявності в нього певної суми капіталу у вигляді грошових коштів. Ці грошові ресурси підприємство витрачає на придбання сировини, паливо-мастильних матеріалів, спрямовує на сплату рахунків за електроенергію та інші послуги, забезпечує ритмічність виробничого процесу на підприємстві, тощо. Дана категорія ресурсів є одним із важливих елементів господарювання підприємства називається «оборотний капітал» (або в практиці роботи українських підприємств «оборотні кошти») і характеризує поточні оборотні активи підприємства.

Актуальність дослідження даної теми свого часу привернула увагу багатьох зарубіжних та вітчизняних вчених. Так, С. Хендрікс, Дж. Ріс, Ж. Рішар і ін. в своїх працях досліджували структуру і забезпечення підприємства оборотними активами; вивченню економічних, обліково-аналітичних, організаційних та інших аспектів, пов'язаних з оборотними активами присвятили роботи вітчизняні вчені В.Г. Гетьман, В.Б. Івашкевич, Л.І. Куликова, О.Д. Ларіонова, Я.В. Соколова, В.І. Ткач та ін.

Враховуючи важливість вивчення даного питання, вважаємо за доцільне приділити увагу дослідженню ролі оборотних активів в діяльності підприємства та розглянути аналітичні підходи оцінки ефективності їх використання.

В період проведення в Україні економічних реформ та здійснення інноваційних процесів у всіх галузях та сферах НГК (на заваді яких сьогодні, на жаль, стало повномасштабне вторгнення РФ в Україну, активні бойові дії на сході та півдні країни, а також фінансова нестабільність в державі) оборотним активам відводиться особлива роль. Вони є частиною виробничого капіталу та регулюються НП(С)БО №1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» і, відповідно, до визначення «оборотні активи – це гроші та їх еквіваленти, що не обмежені у використанні, а також інші активи, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу чи протягом дванадцяти місяців з дати балансу» [1]. Тобто, вони повністю переносять свою вартість на виготовлену підприємством продукцію (товари) і повертаються в грошовій формі в кінці кожного кругообігу капіталу.

Отже, оборотними активами є частина ресурсів підприємства, задіяних у процесі виробництва продукції (товарів), при формуванні яких підприємством використовуються як власні, так і залучені фінансові ресурси (джерела формування капіталу) (рис.1).

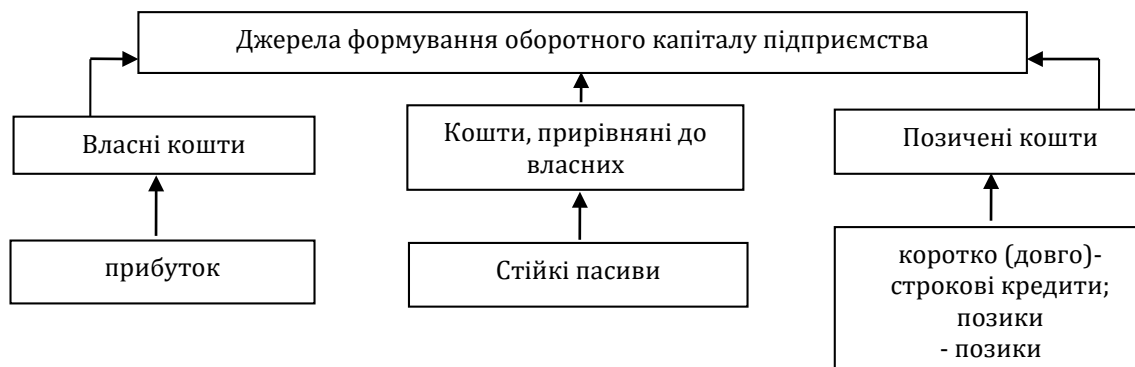

Рис. 1. **Джерела формування оборотного капіталу підприємства**
Джерело: систематизовано та побудовано автором за [8]

Правильне співвідношення власних, залучених і позичкових джерел формування оборотних активів є важливим чинником стабілізації фінансового становища підприємства, стійкість якого, першочергово, обумовлена швидкістю перетворення коштів, вкладених в активи на реальні гроші, або ж оборотності оборотних активів, тобто, показника, який характеризує ефективність їх використання і впливає на найважливіші результативні показники діяльності підприємства – чистий дохід реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), валовий та чистий прибуток.

Розглядаючи аналітичні підходи оцінки ефективності використання оборотних активів, варто зазначити, що їх зміст полягає у порівнянні показників оборотності оборотних активів за звітний період з аналогічними показниками минулого звітного періоду. При цьому, аналіз здійснюють за показниками: коефіцієнт оборотності (або ж ресурсовіддача); коефіцієнт закріплення (або ж завантаження) та тривалість періоду обертання (або ж число днів, впродовж яких відбувається поповнення оборотних активів підприємства) і його розраховане значення дозволяє порівнювати показники оборотності у різні за величиною часові періоди.

Поряд із вищеназваними показниками ефективності використання оборотних активів зазначимо, що при аналізі розраховують також вплив зміни їх оборотності на величину додатково залучених в господарський оборот оборотних (вивільнених з обороту) коштів внаслідок сповільнення (прискорення) їх оборотності.

Таким чином, можна узагальнити що оборотні активи є однією з головних складових процесу виробництва. Правильне управління оборотними активами дозволить забезпечити безперебійну роботу підприємству; знизити обсяг вільних поточних активів і, як наслідок, знизити витрати на їх фінансування; прискорити обертання оборотних активів; максимізувати прибуток при збереженні ліквідності. При цьому, користуючись методикою аналізу оборотності оборотних активів можна виявити тенденції щодо поліпшення (або ж погіршення) їх використання в динаміці та визначити шляхи прискорення оборотності оборотних коштів (активів), основними серед яких є: скорочення тривалості виробничого циклу; правильна організація роботи підприємства по матеріально-технічному забезпеченню; вивчення платоспроможності покупців та своєчасне проведення заходів по поверненню дебіторської заборгованості; скорочення терміну обертання за всіма фазами кругообігу засобів.

Список використаних джерел:

1. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07. 02. 2013р. №73. Наказ МФУ: URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>.